

Po praznikih.

Spisal *Jožef Barbič.*

Bošťjančičev oče je bil mož reda in snage. Vse, kar je bilo v hiši in okolo nje, je moralo stati natančno na svojem mestu, kakor bi bilo priraslo tja. Vse, kar so imeli Bošťjančičevi v stanovanju, je moralo biti lepo snažno in čisto: nikjer nobenega praška, nikjer nobene smeti. Zato pa je bilo pri Bošťjančičevih vse tako lepo, domače in vabljivo. Vsa hišna oprava je bila vedno lepo osnažena, v nobenem kotu ni bilo videti umazane pajčevine, in nič cestnega blata ni nemarno ležalo po veži in stopnicah. Vsak je vedel, kdor je stopil v Bošťjančičevo hišo, da si mora prej osnažiti črevlje, da ne pomaže čistih tal. To so vedeli domači ljudje, pa tudi berači so vedeli, da ne smejo z blatnimi črevlji na Bošťjančičevo vežo. Še preden so stopili na dvorišče, so odrgnili podplate za mejo v travi, da bi se jim ne poznale stopinje na pometenem dvorišču. Tudi domači hlapec ni smel s kepami gnoja na škornjih iz hleva, da bi kar meni nič tebi nič rogovilil z nesnažno obučo po dvoru. Ko je prišel k Bošťjančiču in mu je gospodar kratko in jasno povedal, kako in kaj hoče, se je hlapec vedno togotil, ko je drgnil z brezovo metlo umazanost s škorenj, zakaj tega ni bil vajen. Pa se je tudi on kmalu navadil snage in pozneje ni mogel trpeti niti praška na obleki ali na obrazu.

V trgu, kjer je stala hiša očeta Bošťjančiča, so vedeli malone vsi ljudje, kaka lepa snaga se je udomačila pri Bošťjančičevih. Pa saj je že zunanje hišno lice kazalo, kako mora biti šele čedno v nji. Šipe v oknih so bile vedno skrbno oprane, da so se lepo svetile v solnčnih žarkih, kakor bi bile napravljene iz česa drugega, a ne iz navadnega stekla. Stene so bile snažno pobeljene, spodaj pri tleh pa se je ovijal okroginokrog širok pas, naslikan s težko, temnorjavo barvo.

In Bog ne daj, da bi se domači sin Jožek ali domača hči Minka kdaj izpozabila ter z oglom ali z drugo tako rečjo začela čečkati po belih stenah! To bi dobila od očeta po prstih, da nikoli tega! In ker je bila tudi hišna gospodinja vsa vneta za snago in red, zato je bila pri Bošťjančičevih blaginja doma. Vse so znali prav obrniti in ob pravem času uporabiti, da ni šla niti drobtinica kruha v izgubo, kaj šele vinar ali celo krona! Vse na svojem mestu, vse ob svojem času — in tako je bilo pri Bošťjančičevih vse v najlepšem redu.

Razumljivo je torej, da sta se navzela ljubezni do redu in snage tudi Jožek in Minka. Seveda, kadar je prišla zima, da je bila voda malo manj mrzla nego sam led, sta se držala nekoliko kisle, ko se je bilo treba zjutraj umiti. A da bi se upirala ali celo jokala — tega nikakor ne morem reči. Ko sta si umila roke in obraz ter si jih lepo otrla z brisačo, sta bila zopet vesela in zadovoljna, da sta spet umita in čista. Preden sta sedla opoldne ali zvečer k mizi, sta si vedno umila roke. Po obedu in večerji takisto. In

kar trpeti nista mogla, da bi jima bili črevlji ali obleka najmanje umazani. Kar lepó ščet v roke, pa po oblačilu semintja — in evo! — vse je bilo spet čisto! Tudi vse svoje reči sta imela v najlepšem redu. Mnogo nista imela sicer svojih reči, a kar sta jih imela, niso ležale križema razmetane po sobi, nego vse so stale tam, koder jim je bil odločen prostor. Te njiju reči so bile večinoma igrače, saj nista še hodila v šolo, zato pa tudi nista imela doslej še drugega posla, nego da sta se igrala karkoli že, kakor se sploh igrajo take vrste ljudje.

Pa še nekaj je treba poudarjati: Jožek in Minka sta visela z gorko ljubeznijo na svojih starših. Očetu in materi ni bilo treba nikoli še prav izreči tega ali onega ukaza, Jožek in Minka sta že vedela, kaj jima je storiti. In tako je prišlo, da so tudi starši ljubili svoja otroka ter si prizadevali, da jima vedno napravita čim več veselja. Ker ni šla očetu Boštjančiču baš trda za denar, zato je lahko kupoval Jošku ali Minki kaj takega, kar je bilo obema v veselje in zabavo. Pa kaj je dečku-nešolarju večje veselje, če ne lep, bel in črno lisast konjiček s svetlo opravo in z zeleno pobarvanim vozičkom? Pa kaj je deklici-nešolarici večje veselje, če ne čedna punčka z dolgimi lasmi in z dolgim, rdečerožastim krilcem?

In vse to sta imela Jožek in Minka: Jožek konjička in voz, ki ju je lepo hranil v kotu pri peči, Minka pa punčko-dolgolasko v rdečerožastem krilcu, ki ji je — kadar se je zdelo Minki, da je trudna in zaspana — lepo počivala v zibelki. Ta se je do zadnjega časa sušila pod streho, ko pa je dobila Minka punčko, je morala tudi zibelka izpod strehe, da bi ne polegala Minkina punčka kar tako po stolih ali po trdih tleh. Vse kosti bi bolele ubožico!

* * *

Kakor je pazil oče Boštjančič na red v hiši in okolo nje, tako je tudi skrbel, da je bilo vse na njem vedno snažno in prikupno. Dasi je imel zmeraj obilo posla v gozdu ali na njivah, ni bilo vendar nikdar na njegovi obleki opaziti umazanosti. Pod nosom je nosil velike, košate brke, a brado mu je moral trški brivec vsako soboto skrbno obriti, da je bilo lice za nedeljo lepo gladko.

Bilo je pred božičnimi prazniki, in oče Boštjančič se je nekoliko prehladil. V gozd se je bil odpravil, da pokaže hlapcu, katero drevo naj podere, da ne bo za praznike zmanjkalo drv. In pri tej priliki se je Boštjančič nekoliko prehladil. Vedno ga je ščegetalo po grlu, da je pokašljeval. Ker je bil previden mož, ni hotel nekoliko dni iz sobe, da se čim prej pozdravi. Žena mu je kuhala lipovega čaja, ki ga je mož pil in se pritiskal k topli peči. Še toliko ni maral z doma, da bi stopil k brivcu, dasi je hotel, naj ga za praznike obrije in ostriže. Poslal pa je Joška ponj, češ, naj pride k njemu na dom, da mu spravi lase in brado v red.

Jožek je takoj odšel po brivca. Spotoma pa se je nekoliko zamudil pri sosedovih, da je bil brivec prej pri očetu nego Jožek.

Ko je prišel brivec, je sedel Boštjančič na stol. Najprej je brivec ostrgal očetu brado, potem je pa vzel škarje v roke in — šk-šk-šk — po očetovi

glavi, da je bila kmalu lepo ostrižena. Minka je čepela v kotu in gledala, kako spretno striže brivec očeta. Dobro se ji je zdelo, in posebno tisti šk-šk-šk ji je bil kaj všeč! In precej si je zaželela: „Oh, ko bi mogla tudi jaz tako striči!“

Komaj je odšel brivec in stopil oče v drugo sobo, se je vrnil Jožek. Ni še utegnil deti kučme z glave, že mu je stopila Minka naproti, kličeč mu veselo: „Jožek, zdaj-le si napraviva veliko veselje!“

„Pa kaj takega?“ vpraša Jožek.

„Mojo punčko ostriževa!“ odgovori sestra z veselim glasom kakor bi povedala Bog ve kaj imenitnega.

„Pa jo dajva!“ veli bratec brez vsakega daljšega pomisleka.

In res! Minka je primaknila zibelko s punčko k stolu, kjer je prejel sedel oče, stekla po mamine škarje, sedla na stol in vzela punčko na kolena. A punčka ni hotela sedeti pokonci. Morda se je zdelo ubožici, kaj jo čaka. Zato jo je prijel Jožek za obe roki in jo držal ravno, a Minka je začela: „Šk-šk-šk!“

E, pa ni dolgo strigla kodrastih punčkinih las! Komaj je urezala dvakrat ali trikrat, kar se odpro vrata, in v sobo stopi — oče!

„Kaj pa delata?“ vpraša na pragu.

Jožek in Minka sta že iz očetovega glasu izpoznala, da ni niti pametno niti očetu všeč, kar sta storila. Zatorej sta bila tako prestrašena, da nista dala očetovemu vprašanju nobenega odgovora.

In kaj sedaj?

Oče pristopi, vzame Minki punčko iz rok, Jošku pa kučmo z glave, a po sobi se je kmalu začulo: „Šfrk-šfrk-šfrk!“ Jožek in Minka pa sta točila solze . . .

Za sinom.

*Do straže ženica prispè,
tresoča se v stražnika zre,
od poti zasopljena diše
in solze, glej, z lica št bríše.*

*»Stoj, žena! Kam vede te pot?
Kaj iščeš o polnoči tod?
Ne čuješ li tamkaj z bojišča
obupnega, smrtnega vrišča?»*

*»Povej mi, keje biva moj sin?
Saj znan ti bo pač Valentin . . .
Polkovno je nosil zastavo
v premnogo že bitko krvavo.«*

*»E, kajpa, da sem ga poznal,
sam cesar svetinjo mu dal!
Skup s Tinetom vedno sva stala,
skup kri za svoj dom prelivála.*

*Ko davi bil rog je zapel,
še Tine je pravil vesel
o domu in mamici zlati,
ki moral slovo jima dati.*

*Vnel kmalu krvav se je boj,
pogumno spet stal je z menoj.
Kar krogla je zla privršela
in Tineta v prsi zadela.*

*Še roko podal mi v slovo,
ugasnilo mu je oko . . .
Tam gori ob cerkvi beli
smo v črno ga zemljico deli.«*

*In mati zakrije obraz,
zajoče obupno na glas,
h gomili nemudoma krene
pa križca na nji se oklene.*

*Ko tožno ob grobu ihti,
sovražnik od brega vstrelí.
Kraj cerkvice krogla zabrije
in materi srce — prebije.*

Vojanov.